

DOMOVINA

Uredništvo

Jena Schillerjevi cesti št. 3. — Dopise blagovolite frankirati, rokopisi se ne vračajo.

Izhaja trikrat na teden, vsak **ponedeljek, sredo in petek** ter velja za Avstrijo in Nemčijo 12 kron, pol leta 6 kron, 3 mesece 3 krone. Za Ameriko in druge dežele toliko več, kolikor znaša poština, namreč: Na leto 17 kron, pol leta 8 kron 50 vin. Naročnina se pošilja upravnistvu, plačuje se vnaprej.

Za inserate

se plačuje od vsake petit-vrste po 20 vinarjev za vsakokrat: za večje inserate in mnogokratno inseriranje znaten popust.

Ustanovitev Zveze slovanskega učiteljstva v Avstriji.

Ustanovni shod Zveze slovanskega učiteljstva v Avstriji se je vršil dne 12. t. m. Zborovanje je otvoril učitelj Schuster iz Bojanova. V svojem govoru je dejal, da se učiteljstvo nadja, da doseže s pomočjo Zveze prostost šole ter premeno učnih načrtov; v učnih knjigah mora dobiti mesta znanje zgodovine slovanskih narodov in poznanje slovanskih dežel ter se bode moralo končno oboje tudi obširno v šolah pončevati in tako utrjati slovansko zavest in vzajemnost s pomočjo literature, s potovanji in zamenami publikacij posamičnih literarnih društev. Poleg tega se bodo izdajali časopisi, s pomočjo katerih se bodo učitelji učili razne slovanske jezike, kakor n. pr. češko-slovensko-hrvatski časopis itd. — Zveza bode tudi skrbela za manjšinske šole ter bode delovala na to, da bode vlada prisiljena izpolnjevati svoje dolžnosti tudi proti slovanskim manjšinam in njih šolam.

Zveza bode imela tudi upliv na pravni položaj učitelja, kajti za vsakim učiteljem bode stalo 25.000 slovanskih učiteljev. Upajmo, da Zveza osvobodi učitelja toliko iz moralnega jarma kolikor iz javno pravnega stiskanja ter da pribori učiteljstvu one pravice, katere gredo vsakemu svobodnemu državljanu. Take nade stavimo v Zvezo tudi v gmotnem obziru, kajti kar narod daje učitelju, daje samemu sebi!

V imenu poljskega učiteljstva je pozdravil g. Nowak osnivanje velike rodbine slovanskega učiteljstva in iz-

rekel nado, da bode ta rodbina živela v slogi. Poljskim učiteljem se gre za narodno, v resnici ljudsko šolo. Ako hočemo dvigniti ljudsko šolo, moramo dvigniti učitelja ter mu moramo zavarovati vse državljske pravice. Ako se učitelj osvobodi vseh spon, bode tudi šola prosta. S tem dvignemo ves poljski narod. Pridružujemo se v imenu poljskega učiteljstva akciji češkega učiteljstva ter želimo uspeha.

V imenu Rusinov je dejal učitelj Mihajlo Sozanski: Mi vsi slovanski učitelji imamo isti cilj, dvigniti ljudstvo, posebno ubogo ljudstvo. Gospod Nowak je rekel, da je učitelj izvezet iz državljskih pravic, to je tudi res. Danes je učitelj automat, kateri mora delati, kar mu je zapovedano. — V imenu rusinskega naroda zahtevam, da bi bili vsi učitelji demokratični in element napredka. Od poljskega in rusinskega učiteljstva je v veliki meri odvisna sprava obeh narodov in vse-slovanska vzajemnost. Delajmo na to. Spregovorilo je še več govornikov, v imenu Slovencev g. Jelenc, nato se je prešlo k volitvi odbora, čeprav je ministerstvo en paragraf predlaganih pravil odklonilo. Zveza je potrebna, zato se nje ustanovitev ni mogla več odlagati.

Volitev se je zvršila hitro in gladko. I. predsednik je J. Černy (Čeh), I. podpredsednik Stanislaw Nowak (Poljak), II. podpredsednik Mihajlo Sozanski (Rusin) denarničar Schuster (Čeh), v odbor so izvoljeni: za Slovence Pribil in Gangl, za Hrvate Marinković, za Rusine Herasimovič, za Poljake Bieronjski, za učiteljice gđ. Gebauerjeva. Prihodnje zborovanje bo v Krakovem.

V imenu Slovencev je učitelj Pesek izrazil željo, naj bi se Zveza

brigala za slovensko šolstvo na Koroškem.

Profesor Drtina je pri prostih predlogih spregovoril par tako tepih v srce segajočih besed, da Vam je poročam v celoti. Rekel je:

Velepoštovani zbor! Ravnokar smo ustanovili Zvezo slovanskega učiteljstva. Smatram ta trenotek kot zgodovinsko važen trenotek v kulturnem razvoju slovanstva, našega naroda in te države. Izpolnjuje se želja velikega Komenskega, da naj bi se z zboljšanjem odgoje prerodilo življenje naroda, vresničuje se Havličkova nada in v Zvezi slovanskega učiteljstva vstaja nam zaželjena jednota vsega slovanstva Komenskega, katera bi dala slovanskim narodom razum, zavest, duha, duha jednotnega, celega, živega.

Navstajajo nam velike naloge v važni dobi. Živimo v Avstriji, mnogonarodni državi, katera se še le počasi zaveda svojega poslanja. Dosedaj še vedno prevladujejo tradicije centralizma in nadvlade nemštva. Kulturnim interesom in potrebam nemškega naroda je ustrezno v obilni meri, potrebam slovanskih narodov se pa ne posvečuje zadostna skrb.

Važne želje in obtožbe smo izrekli v prisotnosti čeških, rusinskih, slovenskih in hrvatskih poslancev na manifestacijskem shodu v Podčrbradeh, opravljene tožbe so bile izrečene na shodu slovanskega dijaštva in na shodu slovanskih delegatov v Pragi. Slovanski narodi v tej državi nimajo šol in kulturnih institucij v oni množini, ki bi odgovarjala njih številu in prosvetni dozorelosti. Učna uprava te države stopa v javnost vedno v nemški obliki. Avstrijske vlade se v šolski stroki

nikdar ne ozirajo na to, da obstoji ta država iz več narodov. Januvarja t. l. je bila sklicana anketa o reformi srednjega šolstva na Dunaj, no v tej anketi so imeli večino Nemci. Šolski redi, učni načrti, osnutki se izdajajo predvsem za nemške šole. Avstrija je pa mnogonarodna država, katere naloge mora biti, da bi podala vsem narodom v kulturni stroki, česar neobhodno potrebujejo za samostojno kulturno življenje. Ako je šola temelj samoraslega narodnega bitja, potem se pač mora dati vsakemu narodu odgojnih in prosvetnih zavodov v primeren številu. Da, šola je „politicum“, pa le v tem smislu, da ima država sveto dolžnost dati vsakemu narodu šol v potrebnem številu, ne pa v tem smislu, da bi morala vsaka šola pomeniti predmet političnih razprav, pogajanj in barantanja. (Ploskanje).

Avstrijska vlada ne vrši v tem obziru svoje dolžnosti. Ne bodem omenjal muk naših manjšinskih šol, ne ponižujočega dejstva, da se nam krati drago vsučilišče, da Rusini in Slovenci dosedaj sploh še nimajo svoje univerze, ne bodem omenjal prenapolnenosti galiških šol, pomenljivo je, da nimajo Rusini še nobene realke, da ni slovenskih in rusinskih strokovnih šol; imamo pač celo vrsto važnih pritožb v vseh slovanskih narodih te države. (Pritrjevanje).

Nismo zadovoljni tudi z drugimi stvarmi. Naše šole ne prešinja duh določenega naroda. Na naših šolah se ne sme gojiti neko megleno avstrijanstvo, mariveč moramo delati na to, da bi se naša mladina vzgajala in izobraževala v češkem, poljskem, rusinskem, slovenskem, hrvatskem, srbskem duhu! (Burno ploskanje.)

LISTEK.

Primož Trubar.

K njegovi štiristoletnici.
(Dalje.)

Ni se zavedal dijametralnega razločka med Lutrovim in Zvinglijevim naukom o obhajilu, kakor kažejo njegove besede: „Kaj pomaga pobožnim in preprostim krščenikom tako visoko disputiranje de reali, corporali, substantiali et spirituali corporis Christi praesentia, ko priznate obe stranki, zvinglijanska in luterska, da niso samo nuda signa, ampak da se deli krščenikom pri večerji res telo in kri Kristusova.“ Zato je mislil, da lahko obstojata oba nauka drug poleg drugega, ter pristal na strogi luteranizem, ko so mu rigorozni württemberški cerkveni krogi vedno glasneje dokazovali zmoto. Začetnika protestantizma je smatral za naslednika judovskih prerokov ter pisal, da kakor te, je „per našim času Bug tudi tiga Luteria obudil, ta je prou-

zastopnu to postavbo, od tiga euangelia, po vuki s Pavla, tih jogrou inu prerokou rezločil inu vučil.“ Čeravno je bil študiral Erazmove parafraze, kjer se ta potujoči učenjak, ki je iskal v biblijskih povestih le alegorično izraženih idej, ni zbal trditve, da so se mogli evangelisti zmotiti, je ostala zanj biblija od sv. Duha diktirano sv. pismo v pravem pomenu besede. Za „visoko teološko disputiranje“ pa ni ni imel niti smisla niti talenta in tožil: „Žalostno je čuti o nejedinstvi veleučenihi teologov radi obhajila... Jaz ne slišim rad takih stvari...“ Radi naukov, ki jih ni mogel objeti z razumom, si ni belil glave, ampak verjel je besedilu ter zahteval od drugih jednako slepo vero: „In citiral sem Angustinov izrek, da zakramentom ni potreben beseden dokaz, ampak vera. Kristus je posvetil pri svoji večerji... kruh v svoje telo in vino v svojo kri, njegovim besedam hočemo lepo verjeti in nič dalje disputirati. Je pač skrivnost.“ O sv. Trojici se je izjavil takole: „V

enim bogastvi so tri persone oli imena. Tega ne vejmo, moramo verjeti, ko bomo v nebesa prišli, bomo pa vedeli...“ Ko je čital v spisu antitritareja Gribaldija, da pripoznava ta samo apostolsko vero, je menil prostodušno: „Njegovega mnenja ne morem razumeti, ostati inu umreti hočem v treh simbolih...“ Z vso strastjo prepričanja, ki ga je okrepila vzgoja in čtivo, je vzljubil glavno reformatorsko dogmo, da se more človek samo po veri brez dobrih del izveličati. In kakor ni ljubil teoloških učenih disputov, tako je sovražil tudi prepire radi malenkostnih zunanosti v evangeljski cerkvi ter menil: „S papežniki se ne prepirajmo radi koretla ali adiaforičnih ceremonij, ampak radi tega, kako naj postane človek pred Bogom zopet pobožen, pošten, in kako se naj izveliča, kako naj prav na Boga kliče, mu služi in zakramente prijemlje...“

Kot pravi otrok svoje dobe je odrekal Trubar drugovercem, ki niso mogli ali niso hoteli vzprejeti njegove

„stare prave vere“, pravico in možnost, da se po svoje izveličajo ter menil: „... taki ljudi (ki nič ne vejo od evangelija)... so od praviga Boga zaverženi, souraženi inu bodo ferdamani... Inu leti ljudi v njih božjih službah drugiga ne tihtajo, ne mislijo, ne delajo, inu ne doprtašajo, samuč zgul malikovanje inu grozovito pregreho... ti ajdi, Turki, Judi, papežniki, kir ta s. evangeli, tu čisto besedo božjo souražijo, po njim ne verujo, Bogu ne služijo, ne so ta cerkou božja, ne ti izvoleni ljudi božji, tamuč tiga hudiča inu antikrista...“ Edino izjemo v tem oziru mu je narekovala ljubezen do prednikov, katerih ne bi bil rad videl peklu, ampak je „za gvišnu deržal, de ti naši stariši, kir so v veliki temi bili, inu se njim nei... ta s. evangeli čistu inu zastopnu pridigal, de so skuzi ta katehizmus vini Kristusovu opravillu zastopili ino verovali, de za volo Jezusove martre so Bogu lubi, inu so taku izveličani...“

(Dalje prih.)

Danes odločujejo v šolski upravi sinovi tujih narodnosti. Naše šolstvo mora postati narodno v tem smislu, da bodo upravljali šole določenega naroda do najvišjih mest sinovi dotičnega naroda. (Ploskanje.)

Havličkove besede: jaz gospod, ti gospod, pomenijo kulturno bodočnost nove, prerrojene, narodno pravične Avstrije. Vsak narod upravljaj svoje šolstvo sam in se ne mešaj v stvari drugega naroda. Tu ni in ne bode vzvišenih in podrejenih narodov, narodov prvega in drugega reda; ako hoče Avstrija v bodočnosti obstati, mora postati država svojepravnih, samostojnih in svobodnih narodov. (Ploskanje.)

V tem smislu vas pozivam in prosim, da daste v tem zgodovinsko važnem trenutku, ko smo si osnovali zvezo vsega slovanskega učiteljstva te države, z odločnim protestom izraza svoji nezadovoljnosti s šolsko politiko te države in da se soglasno izjavite proti vsem poniževanjem in proti sistematičnemu zanemarjanju kulturnih in šolskih potreb slovanskih narodov od strani učne uprave. (Dolgo trajajoče ploskanje.)

S tem završujem svoje poročilo v nadi, da si bode znalo slovensko učiteljstvo priboriti v Zvezi za se in za slovenski narod častno mesto. Na delo torej!

Politični pregled.

Domače dežele.

Cesarjev rojstni dan se je letos povsod posebno slovesno slavil. Ne samo v naši državi, ampak tudi v drugih nam prijaznih državah so se prirejale slavnosti, listi so prinašali uvodnike in razprave o šestdesetletni vladni cesarja Franca Jožefa ter o razvoju Avstro-Ogrske v političnem, kulturnem in gospodarskem obziru. Omenjajo velikih premen, ki so se zvršile v tej dobi v Evropi — in o uplivu, ki ga je imela cesarjeva osebnost na notranji razvoj in na vnanje odnose naše države z drugimi evropskimi državami. Doba je dolga in v vsakem obziru znamenita in je težko v kratkem članku podati le približno sliko vsega, kar se je v teh 60 letih dogodilo. Od vseh strani države in izza mej pa dohajajo soglasno želje, naj bi bilo našemu vladarju sojeno še dolgo vladati; tudi mi se pridružujemo tem voščilom z željo, naj bi dočkal dne, ko bode ideja mnogonarodne avstrijske države zmagała nad tradicijami iz minolih dob nemškega centralizma in absolutizma; želimu mu, naj bi mu bilo sojeno na večer svojega življenja, videti okolo svojega prestola zbrane zastopnike svojih ravnopravnih v imenu popolne pravičnosti pomirjenih in spravljanih narodov!

Uradna „Wiener Ztg.“ je priobčila včeraj cesarjevo pismo pravosodnemu ministru dr. Kleinu, s katerim podeljuje vladar popolno amnestijo vsem onim, ki so bili obsojeni zaradi razžaljenja veličanstva ali kakega člana cesarske hiše, nadalje vsem onim, ki so bili obsojeni na dva tedna zapora ali 150 K globe, nadalje onim, ki so bili obsojeni do treh mesecev zapora ali na primerno globo, vsem pa samo, ako so bili do obsodbe še nekaznovani. Pomiloščenih bode nadalje še veliko število imenoma navedenih ljudi, ki so bili zaradi raznih prestopkov in pregreškov obsojeni. Med pomiloščenimi je mnogo mladostnih prestopnikov in zločincev, ki so se dali zapeljati svojemu prevročemu temperamentu ali ki so v trenutku nerazsodnosti in razburjenosti prestopili postavo.

*

Madžarski listi, med temi celo „Pester Lloyd“, pišejo, da bode vsa afera o velesrbski zaroti in srbskem veleizdajstvu končala z nesmrtno blamažo za Raucha in njegovega gospodarja Wekerla. Te slave bodo v polni meri deležni tudi hrvatski in slovenski klerikalci, kateri dan na dan polnijo svoje liste s ščuvanjem policije na Srbe in netenjem sovraštva proti pravoslavlju! Bilo jim na čast, tem oznanjevalcem jedino zveličevalnega katoliškega klerikalizma.

Drobne politične vesti.

„Armee Anzeiger“ je objavil dne 17. t. m. nad 1600 jubilejnih odlikovanj, katere je cesar podelil članom armade. Vojnemu ministru Schön-aichu je podeljeno baronstvo.

„Wiener Zeitung“ je objavila dve svojerocni pismi cesarjevi minister-skemu predsedniku bar. Becku in ministru vnanjih rečij bar. Aehrenthalu v katerih cesar izjavlja, da je povodom svojega vladarskega jubileja ustanovil jubilejni križec za civilne uradnike, kot posebno odlikovanje, istotako je cesar ustanovil vojaški jubilejni križ kot posebno odlikovanje.

Uradni list za Bosno in Hercegovino objavlja, da je odpravljena državna robota za gradnjo cest; naredba stopi v veljavo 1. jan. 1909. l.

Tudi ogrski uradni list je objavil podobno cesarjevo pismo o ustanovitvi civilnega jubilejnega križa.

„Magyar Orszag“ glasilo stranke Neodvisnosti — pravi, da ne ve, kaj naj pomeni to pismo v ogrskem uradnem listu, češ da se Ogrri ne udeležujejo jubileja avstrijskega cesarja in bi se vse naredbe, tikajoče se tega jubileja, morale omejevati samo na Avstrijo. Končno pravi, da bo pač težko dobiti ogrskega državnega uradnika, ki bi si želel dobiti ali nositi spominski križec cesarjevega jubileja.

V včerajšnjem skupnem minister-skem svetu se je razpravljalo o skupnem proračunu za 1909. l., o dogodkih na vshodu in o avstro-ogrski politiki na Balkanu, končno o trgovinski pogodbi s Srbijo, katero bi sedaj, ko je srbska vlada spolnila vse pogoje, ki so ji bili stavljeni Avstro-Ogrska vsled besede, ki jo je o tem obziru dal bar. Aehrenthal, morala sprejeti ter potom pooblastilnega zakona uvesti v veljavo.

Bosanska vlada bode pod pritiskom dogodkov na Turškem prisiljena, dovoliti Mohamedancem podeljena samouprava v prosvetnih in verskih rečeh, proti podelitvi upravne autonomije se pa vlada še trdovratno upira.

Dopisi.

Prnov pri Celju, dne 16. avgusta 1908. V „Domovini“ z dne 14. t. m. je razpisana služba nadučitelja in učitelja na naši novoustanovljeni šoli, za katero se je postavilo še precej lepo poslopje. Ker se bode za navedeni mesti z ozirom na II. plačilni razred zglasilo precejšno število prosilcev, ne bode odveč, ako se jim razkrijejo tudi nedostatki, kateri se nahajajo pri novi stavbi. Evo:

1. Šola stoji na močvirnatem travniku v neposredni bližini dveh občinskih cest.

2. Nadučiteljevo stanovanje je v pritličju na severni strani in je tako obsežno in še manjše, kolikor prostora zavzema ena šolska izba I. nadstropja; — sestoji iz dveh čumnat (lukenj), kuhinje in male shrambe; stanovanje je brez kleti in brez perilne kuhinje. Nadučitelj torej ne bode imel prostora, kjer bi si mogel čez zimo krompir in zelje očuvati mráz. Učiteljevo stanovanje je lepa, precej prostorna soba

na južni strani v pritličju šolskega poslopja.

3. Kakšen bode šolski vrt na močvirnatem travniku, ki rodi le konjsko smrt (kislja trava), si lahko vsakdo sam misli.

4. Š šolo pod eno streho — pa s posebnim vhom — je tudi občinska pisarna, v katero zahajajo tudi vse one stranke, ktere pridejo občinskemu predstojniku zglasti vsak slučaj kužne bolezni. Na eni strani je šolska gosposka tako stroga, da iz ozirov na kužne bolezni sploh nadučiteljem ne privošči stanovanja v novih šolskih poslopih, na drugi strani pa so popustljive, kakor pri novi šoli na Prnovem.

5. Novo šolsko poslopje ima torej dva gospodarja — župana in načelnika krajnega šolskega sveta; za slučaj popravila pri poslopiju bodeta pa oba gluha.

To so torej pglavlitni nedostatki novega šolskega poslopja na Prnovem! Kdo jih je zakrivil? —

V prvi vrsti gotovo okrajni šolski svet celjski, oziroma stavbena komisija, v katero odpošlje okr. glavarstvo tehničnega in zdravstvenega, okr. šol. sv. pa pedagoškega strokovnjaka.

Neverjetno — pa resnično je, da je le-ta komisija zakrivila vse zlo. Skrajni čas je pač, da bi v enakih slučajih vmes posegel deželni šolski svet, oziroma deželni odbor ter ščitil interese učiteljstva na eni strani, na drugi strani pa tudi one davkoplačilcev, ako tega naše stavbene komisije storiti ne morejo.

Naše prebivalstvo, ki je že itak preobloženo z najrazličnejšimi davki in dokladami si ne dela rado velikih stroškov in si misli, za šolo in za učitelja bo že dobro — sosebno, ako kaj boljšega ne zahteva stavbena komisija. Pa ni tako! Stavbena komisija ima nalogo, ude kraj. šol. sveta v tem oziru poučiti in jim svetovati. Ako bode novi prnovski nadučitelj količkaj energičen mož, dosegel bode pri višji in najvišji šolski gosposki — ali še kje drugje, — da mu mora krajni šolski svet prirediti stanovanje, kakoršno po postavi lahko zahteva — stanovanje namreč, katero je njegovi službi primerno (kompetenz-mäßig) — ne pa, da se mu odkazete dve luknji, kuhinja in vrt z mokro in nerodovitno zemljo.

Krajni šolski svet bode prisiljen, da zadosti postavnim zahtevam gledé stanovanja in občina, oziroma daykoplačilci bodo imeli novih stroškov in obilo drugih sitnosti. Ako bi pa kraj. šol. svet ne hotel tega storiti, lahko nadučitelj od njega zahteva 300 kron stanarine.

Učitelji na samoti so pač opravičeni zahtevati primerna stanovanja in šolske vrte z rodovitno zemljo; če pa tega nimajo, potem jih mine vse veselje do svojega itak trudapolnega poklica.

Koliko na boljšem so v tem oziru duhovniki! Župnišča so enaka graščicam, vsak kaplan ima za sé celo hišo in tudi za cerkovnika je poskrbljeno. Ako treba napraviti pri župnišču nove svinjake, takoj so kompetentne oblasti in vsi davkoplačilci pripravljeni ustreči. Velika krivica je torej: enemu vse, drugemu ni!

Od okr. šol. sveta v Celju pa zahtevamo, da naj pazi za naprej pri novih šol. zgradbah tudi na koristi učiteljstva in davkoplačilcev.

Naročajte in širite „Domovino“! „Domovina“ izhaja trikrat na teden in stane mesečno 1 K.

Štajerske novice.

— Vabilo na kmetski shod polit. društva „Pozor“ dne 23. avg. 1908, ob 11. uri dop. v Narodnem domu v Ptuj.

Razpravljalo se bo o zahtevah po pomoči vsled suše oškodovanim ter o drugih važnih političnih in gospodarskih vprašanjih.

Shoda se udeleži več poslancev. Kmetje, vsi na shod!

— V nedeljo, dne 30. avgusta t. l. vse v Konjici na ljudsko veselico! Danes izdamo le nekaj, kar bo posebno zanimalo vsakega pevca in pevkinjo Konjiško pevsko društvo bo na koncertu zapelo venček konjiških narodnih pesmi. Kdor hoče slišati ta narodni biseo v pesmi, naj ne zamudi priti v Konjice.

— Lojalnost celjskih Nemcev. Po mestu se danes splošno govori, da so celjski potentati odrekli mestno godbo za slavnostno serenado in budnico povodom cesarjevega rojstnega dneva. Zato so zastopali njih mesto vojaški trobentači, kateri so svojo stvar izvrstno napravili. Zato jim je pa celjski poulični mob žvižgal (!). Stvar je z več strani zanimiva: celjski nemškutarji nas Slovence radi ovajajo nelojalnosti; nadalje ne živi ista mestna godba od mesta, temveč od milosti deželnega zbora in gospode, ki vedno povdarja svojo lojalnost; tretjič pa vidimo vojaštvo zahajati v „Nemški dom“, ki so ga postavili ravno oni gospodje, kateri odrekajo svojo godbo za proslavljenje cesarjevega rojstnega dne. In neglede vsega omenjenega bi bilo tako postopanje netaktnost, kakoršne so zmožni samo „kulturni“ celjski nemškutarji.

— Cesarjev rojstni dan se je v Celju na običajni način proslavil. Vojaki so imeli svoje cerkveno opravilo na Glaziju, za uradnike in druge javne činitelje pa je bila maša v mestni farni cerkvi. Običajni banket se je slavil seveda v — „Nemškem domu“. Na javnih poslopih so vihrale cesarske zastave; jedna je bila pritrjena tudi na Fridrikovem stolpu na starem Gradu.

— Strankarstvo na nepravem mestu in o nepravem času. Mariborski domobranski bataljon ima svojo oficirsko menažo v celjskem „Deutsches Haus“. Med častniki tega bataljona je tudi nekoliko Slovencev, katerih narodni čut je gotovo žaljen s tem, da se je v imenu discipline in subordinacije sili obedovati v hiši, na katere stenah čitajo več za Slovence žaljivih in izzivajočih napisov. V Celju bi se bila našla kaj lahko tudi druga gostilna, v katero lahko vsakdo gre, naj že bode pristaš te ali one stranke, sin tega ali onega naroda, dočim smatrajo Nemci sami že poset gostilne v „Nemški hiši“ za nemško nacionalni politični čin. Prav tako neumestno in netaktno je bilo to, da se je v „Deutsches Haus“ vršil slavnostni obed v proslavo cesarjevega rojstva h kateremu so bili vabljeni vsi dostojanstveniki državnih, autonomnih in cerkvenih oblastev. Takt zahteva, da se vrše take slavnosti v nevtralnih lokalih, in ne v oni hiši, katero Nemci sami imenujejo Trutzburg proti Slovincem, v kateri se sistematično goji mržnja proti nam, kjer se prirejajo vsi nemško nacionalni shodi z nam Slovincem sovražno tendenco. Proti taki netaktnosti odločno protestiramo in zahtevamo, da se vojaške in tako oficijelne slavnosti, kakor je bil slavnostni obed 18. t. m. ki bi morale biti vsakega strankarstva proste, ne prirejajo več v trdnjavi najbolj zagrizenega in nestrpne nemškega nacionalizma. Ob enem pribijamo dejstvo, da v restavraciji v „Narodnem domu“, kjer ni ne

žaljvilih napisov ne družega politično žaljivega, ni bilo ne oficirskih menaž, ne nič podobnega. Ali so tudi domobranski poveljniki tega mnenja, da mora biti v Celju vse nemškonacijalno?

— **Zopet povečanje slovenske posesti v Celju.** V Studenčnih ulicah je kupil enonadstropno hišo železniški uradnik g. Papst v Celju.

— **Lep vzgled celjske nemščine** priobčuje včerajšnji „Slovenec“: „An das Pollizei Directktion Leibach Erlaube ih mir Anzufragen ob die M N Wohnhaft ist und Was vorein Gescheft si vihert bitte die Löbliche Directktion um die Antwort zeichne I. P.“ Trdno znamenje, da bodo celjski „Nemci“ kmalu pozabili nemški. Majka Germanija, zjoči se nad nezvestobo in nevednostjo tvojih celjskih sinov.

— **Izstopil je iz odbora** tukajšnje klerikalne posojilnice g. P. Kostić v Celju. Po mestu se je govorilo, da ima za 40.000 K deležev pri klerik. posojilnici, kar pa po nasih informacijah ni resnično in ima g. Kostić baje samo za 2000 K deležev. Govorilo se je tudi po mestu, da je g. Kostić zato izstopil iz odbora posojilnice, ker je mnenja, da hotel Terschek ne more nesti posojilnici obresti od nakupne glavnice. Klerikalci zopet to zanikajo. Kaj bo pa s hotelom, pokaže prihodnost. Ako bodo celjski klerikalci v njem kazali svojo nestrpnost in znano oholost, si bodo kmalu odbili večino gostov.

— **Hotel Terschek v Celju** prevzame g. Trontelj, doslej gostilničar pri Anerju v Ljubljani.

— **„Deutsche Wacht“** si v zadnjem času na vse načine prizadeva, kako bi pokazala svojo in svojih pristašev višjo kulturo. V štey. 66 se je ta dokaz v resnici posrečil. Pod naslovom: Krščanska ljubezen „bindiš“ požarnih bramb je prinesla poročilo, kako so dne 9. t. m. slovenske požarne brambe v Šmarji pri Jelšah godovale in se zabavale in se niso niti maknile z mesta, ko je začelo goreti v hlevu nemškega trgovca Wagnerja. Tej trdosrčnosti in podivjanosti slovenskih ognjegascv pripisuje D. W. žalostno dejstvo, da je Nemcu Wagnerju pogorela vsa krma z živino in hlevom vred. Obenem si privoščijo tudi požarno brambo iz Št. Jurja ob juž. žel., češ, da dobiva podporo od dež. odbora, ker ima nemški poveljni jezik ter končuje dokaz svoje višje kulture s temi razprto tiskanimi besedami: „Priporočam deželniemu odboru, naj se ne da še nadalje **tej bandi** premamijati in naj deli podpore samo onim požarnim brambam, katere resno in pošteno jemljejo svojo visoko brambovsko dolžnost. Mi ne bomo v tej stvari mirovali“. Skoro doslovno je prinesla ta dokument višje kulture in poštenosti tudi „Tagespost“ od nedelje, toda prizadeti gosp. Wagner je poslal graškemu listu dolg popravek, v katerem je vse trditve obeh listov do zadnje besede ovrgetel ter dokazal, da so bili na veselilnem prostoru zbrani še samo domači brambovci v družbi slovenskih in nemških tržanov, da so vsi nemudoma hiteli na pogorišče, da pa niso mogli nič več rešiti, ker je bilo poslopje leseno in je bil plamen bruhal že na raznih mestih skozi streho. Koncem svojega popravka se g. Wagner zahvaljuje slovenski požarni brambi v Šmarjah, županu g. Ferlincu, načelniku požarne brambe g. Skaletu in vsem sotržanom, ki so prihiteli z namenom, da bi pomagali na pogorišču. Koncem pravi: „Naša požarna bramba je vrla. Podpiral sem jo in bom še podpiral ter želim, da bi tako storil tudi deželni odbor, ker to zasluži.“

Jos. Wagner.

To bo menda dovolj dokaza za višjo kulturo in poštenost naše vahta-

rice in nje sotrudnikov. Napadeni požarni brambi pa naj gospodi dokažeti, da se pri nas tudi iz „nemškokulturnih“ obzirov ne sme tako banditsko napadati čast slovenskih društev in korporacij na slovenskih tleh. Upamo, da dotični „tintenstrolch“ dobi lekcijo o svoji „višji etiki in morali.“

— **„Deutsche Wacht“ in „Štajerc“** sta napadla g. Iv. Radeja veleposestnika na Bregu radi neke poti, ki vodi čez njegovo posestvo. V kolikor smo informirani, izjavljamo, da so vsa izvajanja obeh listov le zavijanja in naravnost laži. „D. W.“ trdi, da se je hodilo po poti (katero dobro poznajo Brežani in se je ne poslužujejo!) že 50 let, kar je seveda neresnično. Poti se sme posluževati edino le gospodar in nihče drugi. Pribila se je ob začetku poti tudi tablica s samoslovenskim napisom „Prepovedana pot“. Ta tablica je izginila. Neki Gussenbauer iz Dunaja, ki si je drznil ho iti po poti in kate-rega je g. Radej dobro oštel, ni razumel napisa. Tako poroča „D. W.“ Kdo je odstranil slovensko tablico? Na ljubo kakšnemu Gussenbauerju pa ne bodemo na slovenski zemlji postavljali nemških tablic. In če „D. W.“ piše, da si g. Radej ne upa zopet pribiti tablice, se moti. Tablica je že pribita in sicer s samoslovenskim napisom. — Če pa Gussenbauer ne razume napisa, si naj vzame telmača, ki mu prestavi te dve besedici. Nadalje je, tudi laž, da bi občina pomagala pri tej stvari g. Radeju, ker je nje svetnik. — V takih zadevah ima odločevati le posestnik in nobena občina. Tudi javkanje, da je g. Radej kot Slovenec kupil nemško posestvo, nič ne pomaga. G. Erbes, ki je posestvo prodajal, ga je ponudil tudi celjskim Nemcem, ki pa žalibog kakor po navadi niso imeli — denarja. Vemo, da napadi in sramočenja od strani takih dveh listov g. Radeja ne bodo vznemirjala, ampak da bo kot „privandran pervaški tujec“ — kakor piše „Štajerc“ — lepo mirno naprej živel ter branil svoje pravice, naj bo to Gussenbauerjem in renegatom prav ali ne.

— **Višjim okr. živinozdravnikom** je imenovan okr. živinozdravnik v Kranju g. Anton Korošec.

— **Klerikalne vžigalice** naročajo mnogi štajerski trgovci brez vsake potrebe. To je oškodovanje naše Ciril-Methodove šolske družbe in dotičnim gospodom boče treba enkrat stopiti na prste. Zob za zob!

— **Ustrelil se je na pokopališču** pri Sv. Križu v Ljubljani zasebni uradnik g. Jože Soič, rojen 8. jan. 1881 v Šmartinu v Rožni dol. pri Celju, zadnji čas v službi pri P. Majdiču v Spodnji Hudinji pri Celju. Zapašča vdovo, ki je babica v Gaberju in majhnega sina. Ljubosumnost med soprologoma je gnala mladega moža, kakor se da soditi iz zadnjega njegovega pisma ženi, v smrt. Ustrelil se je v srce in bil na mestu mrtev. — Nesrečneža so ljubili zaradi njegovega tihega in mirnega značaja vsi, kateri so ga poznali.

— **Odsek žalskega „Sokola“ v Braslovčah** priredi v nedeljo, 23. t. m. javno telovadbo na Vrankovičevem vrtu. Po telovadbi raznovrstna zabava. Svira oddelek celjske narodne godbe. V slučaju slabega vremena se preloži teden pozneje.

— **XI. poročilo „Južnoštajerskega hmeljarskega društva v Žalecu“** o stanju hmelja in hmeljske kupčije, dne 18. avgusta 1908. Kupčija z gol-dingom se ne more razviti, ker hmeljarji s sedanjimi ponudbami niso zadovoljni in pričakujejo boljše ceno. Deževno in hladno vreme minolega tedna zadržuje razvijanje poznega hmelja v kobule in bode zaradi tega množina te vrste hmelja za 15—20%

manjša, kakor se je cenila pred 10 dnevi. Obiranje se bode pričelo prihodnji teden.

Društveno vodstvo.

— **Telefon v Žalecu.** Ministerski predsednik Beck je obljubil Žalčanom, da bo priklopljen trg Žalec interurban-skemu telefonskemu omrežju. Celjsko telefonsko omrežje šteje sedaj 59 abonentov. Odslej se ne bo moglo sprejeti nobenega abonenta več, dokler ne dovoli trgovinsko ministerstvo potrebnega razširjenja omrežja.

— **Iz Velenja.** Šoštanjski sodnik hoče po vsej sili vsem županom vrniti nemščino v glavo. Začetkom njegovega uradovanja je dopisoval občan-am edino le slovenski; zdaj ko je pokazal, da zna slovenski, dobivajo župani nemške dopise. — Mladega pisarja, ker je bil Slovenec, je odstranil in nadomestil z Nemcem, dvojezični pečati so zginili, se ne ve kam, opozarjamo državne poslance, da na kompetentnem mestu vprašajo, kdo je te pečate odstranil. — Dalje opozarjamo paziti na okrajni odbor; ta bo bržkone kmalo enak sodniji. Gospod načelnik naj bo energičen, njegovi odborniki so navajeni komandirati; eden se posebno interesira za zdravljenje bikov, drugi za odstranitev tajnika, tretji za nemško uradovanje itd. — O tem se bomo še večkrat menili.

— **O sokolski slavnosti v Ljutomeru** priobčimo poročilo vsled pomanjkanja prostora v petek.

— **Poročil se je v Št. Jurju** ob Juž. žel. posestnik in gostilničar gosp. Vekoslav Plavsteiner z gospodično Jozefko Romovo. Vrlemu naprednjaku srčno častitamo! — Ob tej priliki se je nabralo v gostilni g. Adama Kincla v dobrodelne namene 20 K.

— **Iz Št. Jurja ob J. ž.** Od nas Vam moremo poročati o veselem napredku: imeli bomo kmalu imenitno novo šolo, kakršne nima kmalu kakšen slovenski trg na Spodnjem Štajerskem. V kratkem dobimo moderno urejeno mlekarno: „Mlekarski dom“. Upamo tudi, da dobimo za trg toliko potreben vodovod; za njega se posebno trudi g. dr. Josip Ipavic. Želimo mu mnogo uspeha! Nismo pa zadovoljni s počasnim zidanjem slovenske kmetijske šole! Jesen bo kmalu tukaj, a poslopje se nikakor noče dvigniti od tal. Pozivamo poklicane činitelje, predvsem pa deželni odbor, da se zanima za to čudno počasnost. — Blizu tega imamo tudi nanovo postavljeno parno žago, katero je postavil umrli g. Koželj; žal, da je tako hitro umrl. Naj bi žaga ostala v narodnih rokah, ako se namerava prodati. — O društvenem življenju v Št. Jurju pa poročamo prihodnjič.

— **V Šmarju pri Jelšah** bo imenovan dekanom g. J. Bohanec, župnik v Svetinjah pri Ormožu.

— **Iz Laškega trga.** Dne 14. avgusta t. l. je dokazal naduč. v Šent. Rupertu nad Laškim g. M. Zupančič pred c. kr. okrajno sodnijo v Laškem, Antonu Peniču, kaplanu tudi v Šent. Rupertu, da je v resnici „potencirani lažnjivec“, kakor ga je nazval, ker je tajil svoje lastne, pred več nego 300 ljudmi na javnem shodu govorene besede. Petkrat se je ta zadeva sodnijsko obravnavala, kajti kaplan se je krčevito branil „potenciranega lažnjivca“, a ostal je tak kljubu temu, da je ponudil baje 150 prič, ki bi naj izpričale, da on ni „potencirani lažnjivec“. Seveda bi se radoval nad sodnijsko obsodbo nadučitelja drugače, nego se raduje sedaj nad svojim „potenciranim lažnjivcem“. Nadučitelj je bil namreč popolnoma oproščen, kaplan pa obsojen v visoko narastle stroške, ker so imeli z zadevo opraviti tudi 4 odvetniki in

to po večkrat. — Ant. Mojžšek, župnik ravnotam, je imel tudi že dvakrat priliko nadučitelja g. Fr. Zupančiča tožiti radi predbacivanja lažnjivosti, a mu ni nobenkrat dišalo. Pameten je bil v lastno korist. Tega moža stanejo itak dosti druge tožbe. Še ljubljanskim odvetnikom pošilja kar po 80 kron naenkrat.

— **Nemška nestrpnost v Rimskih toplicah.** „Sl. N.“ poroča, da v gostilni „zur alten Post“ v Rimskih toplicah minul teden 6 slovenskih gostov na 3 kratno zahtevo ni dobilo pijače, še le ko so isto zahtevali nemški, se jim je ugodilo. Zakaj bi zahajali v gostilne, kjer gospodujejo nemški nestrpnosti?

— **V Trbovlje!** Nekaj krasnega in znamenitega bo jubilejna slavnost, ki jo priredijo trboveljska narodna društva v prid Ciril-Methodovi družbi v nedeljo, 23. avgusta 1908 ob 3. uri popoldne pri Špancu. Tam se bo vršila velika ljudska veselica, na kateri bodo nastopali razni imenitni govorniki, v polni meri bo tam skrbjeno za veselje in zabavo, velik pevski zbor bo pel najlepše slovenske pesmi, godba bo igrala, plesalo se bo in rajalo; vsakemu pa bo nudila sreča priliko, da odnese s slavnosti več kakor je celi dan izdal: vršil se bo namreč samo veliki srečolov s krasnimi dobitki v vrednosti več sto kron. Na ta dan občnega veselja in radosti pridemo k Špancu vsi, delavci in uradniki, kmeti in obrtniki z ženami in otroci. — Malenkostna vstopnina 40 vinarjev omogoča vsakemu, da se udeleži.

— **Zahvala.** Podpisana izrekava v imenu „Čitalnice“, moške in ženske podružnice sv. Cirila in Metoda tem potem najiskrenejšo zahvalo vsem onim, ki so pripomogli, da je koncert dne 9. t. m. nepričakovano dobro uspel.

Hvala presrečna vsem sodelujočim pri koncertu: v prvi vrsti neutrudnemu pevovodji gosp. Dom. Serajniku, vsem cenjenim pevkam in pevcem iz Ormoža in okolice ter varaždinski mestni godbi.

Posebno hvalo smo dolžni častitim darovalcem denarja, peciva in cvetlic o pokritje nemalih stroškov; hvaležni pa tudi cenjenim gospodičnam in gospodom za pripravljanje in okrašenje slavnostnih prostorov, ter požrtvovalnim prodajalkam sladčic, cvetlic, peciva itd.

Hvala gre tudi vsem dragim gostom in obiskovalcem koncerta od daleč in blizu, ki so nas kljub neugodnemu vremenu v tako lepem številu počastili.

Za „Ormoško čitalnico“, moško in žensko podružnico sv. Cirila in Metoda

Dr. Anton Žižek,

predsednik in prvomestnik.

Ana Rosinova,

prvomestnica.

— **Iz Ptuja** se nam piše, da ni hodil denuncirat g. Gregorka kateri izmed železniških uradnikov, temveč nek ptujski mogotec, kateri je denunciral tudi nekega poštnega uslužbenca. Fej denuncijantom!

— **Meško se učil nemški.** Znani „jünčar“ Meško se že pridno pripravlja za kandidacijo v deželni zbor. Da bi mogel kot velesposoben in odličen slov. poslanec kaj povedati v deželni zboru, se doma za hlevi učil iz slovnice — nemški. Ni dvoma — lahonski Meško bo izvršen poslanec!

— **Kmetijskega poučnega izleta na Česko** sta se udeležila tudi gg. Jos. Mursa, veleposestnik in odbornik štajerske kmetijske družbe ter L. Petovar, veleposestnik in trgovec v Ivanjkih pri Ormožu.

— **Prof. Gabrijel Majcen v Mariboru** stopi v stalen pokoj. G. Majcen je sedaj baje zelo delaven za „Slov. Gosp.“ — Sl. kršč. zveza je ustanovila v Mariboru lastno knjižnico.

— Častno kolajno za štiridesetletno zvesto službovanje je dobil def. učitelj na deški šoli v Ptuj g. Sebastjan Kranjc. Kranjc je služil 36 let v Ptuj.

— Županom v Kamnici pri Mariboru je zopet izvoljen „Nemec“ G. Petschar, kakor kaže ime, direkten potomec germanskih junakov v teutoburškem gozdu.

Zveza narodnih društev na Štajerskem in Koroškem.

— Akad. fer. društvo „Bodočnost“ priredi, kakor smo že zadnjič poročali, dne 23. t. m. ob 3. uri popoldne pri Sv. Janžu na Drav. polju v prostorih graščinske pristave veselico s sledečim vspešdom:

A. Mil. pl. Farkaš: Izvadak iz opere „Prodana nevesta“, tamburaška točka. Hajdrih: „Jadransko morje“, moški zbor. Mil. pl. Farkaš: „Na plitvička jezera“, tamburaška točka. Dev: „Meglica“, mešan zbor. V. G. Brož: „Na valovih jadranskega mora“, tamb. točka. P. H. Sattner: „Pogled v nedolžno oko“, moški zbor. V. G. Brož: „Na zdravice mornara“, tamb. točka.

— „Ej tedaj“ mešan zbor.

B. „V Ljubljano jo dajmo“. Gledališka predstava v treh dejanjih.

C. Prosta zabava s petjem, tamburanjem, konfetijem, šaljivo pošto, srečolovom itd.

Ker je čisti dobiček namenjen za ustanovitev javne ljudske knjižnice pri Sv. Ani na Krembergu, na nemški meji, zato so vsi Slovenci brez razlike vabljeni, da se udeležijo veselice v prav obilnem številu in tako prispevajo svoj obolus za okrepitev naših severnih postojank.

Svetovne vesti.

— Köpeniškega stotnika je sedaj nemški cesar po poldrugoletnem zaporu oprostil kazni. Ko je prišel čevljar Voigt v svojo domačo vas Rixdorf, mu je napravilo vojaštvo velikanske ovacije. Od vseh strani so prihajali ljudje peš, na voze in avtomobilih, da vidijo čevljarja, ki je osmešil prusko vojaštvo pred celim svetom. (Znano je, da je rekel angleški kralj Edvard, da je ta čevljarček zaslužil, da se ga odlikuje.) Gnječa na cesti je bila smrtonovarna. Na stotine pisem, vizitk, pesmi in cvetic je došlo na sestrin dom v Rixdorfu, kjer se slavni čevljar za sedaj nastani. Do večera je došlo na Voigta 120.000 kron darov, poleg tega mu je gospa Wertheim zapustila mesečno rento 120 kron. Voigt se poroči z gospo Riemer.

— Debela toča. Madžarski listi poročajo, da je padala v okraju Hunyadi na južnem Ogrskem minul ponedeljek tako debela toča, da je ubila 2 pastirja in mnogo živine.

Listnica uredništva.

Isjavljamo, da abiturijent g. Ivan Radej ni v nobeni zvezi z dopisi, ki so se tikali občine Celjaka okolica. Uredništvo.

Kontoristinja

absolvirana gojenka trgovske šole, zmožna knjigovodstva, tesnospisja, pisanja na stroj išče primerne službe. — Ponudbe na upravnishstvo tega lista. 448 2-2

Soba s kuhinjo

se išče v Celju. — Ponudbe z navedbo cene pod „M. K. 300“, poste restante, Celje. 454

Sprejme se

urarski pomočnik

pri vdovi Fani Feldin v Žalcu pri Celju, šte. 38. 457 3-1

V najem

se odda takoj dobro vpeljana klavnica in mesnica, stoječa ob glavni cesti blizu farne cerkve. 453 3-1

Več pove Martin Pust, Trbovlje.

Močan in priden

učenec

se sprejme takoj v uk za pekovo obrt pri Josip Rajsterju v Šoštanju. 449 2-2

2 dijaka

iz boljše hiše se sprejmeta na hrano in stanovanje. — Pojasnila daje M. Fröhlich, trgovina s kapami, Graška cesta šte. 5. 447 2-2

Solicitatorja

sprejme

dr. R. Pipuš, odvetnik v Mariboru. 428 3-3

Ivan Naraks v Gornji Ložnici pri Žalcu izdeluje soda-vodo in pokalice

najizbornejše kakovosti.

Razpošilja na vse strani točno, cene nizke, postrežba solidna.

V zalogi imam vedno oglikovo kislino (Kohlensäure).

P. n. gostilničarjem se priporoča za obilna naročila.

Dijak

ali dijakinja

iz boljše hiše se sprejme v popolno oskrb pri ugledni rodbini v Mariboru. Naslov pove upravništvo „Domovine“. 455 3-1

V Celju ali okolici se prevzame

gostilna

ali pa tudi

mala trgovina.

Natančneje pod „MERKUR 300“, poste restante, Celje. 454

Proda se

iz proste roke v Letušu, Savinska dolina, posestvo, obstoječo iz novozidane hiše ob cesti, z lepim sadnim vrtom, s pripadajočim gospodarskim poslopjem, 9 njiv, 3 travnikov in 2 lepo zrastelih gozdov. V kuhinjo je napeljan vodovod, zraven ceste je tudi dober kamnolom. Oddaljeno je četrt ure od kolodvora Rečica na Paki. Cena po dogovoru. Resni kupci naj se oglasijo pri posestniku Franc Goltniku istotam. 445 3-2

Za delavce in prodajalce

pošilja 5 kg pristnih ogrskih debrecinskih salam za K 380, 5 kg dobro prekajenega mesa za K 380, Poštnina je že plačana. 456 5-1

Hamák V.

konjski mesar, Kolozvár (Ogrsko).

Trgovskega pomočnika

mešane stroke, sprejme Ivan Meke, trgovec, Hrastnik.

450 2-2

Sprejem takoj

pomočnika

kateri je popolnoma zmožen železninarske stroke. 442 3-3

J. Krašovic, Žalec

Zvezna tiskarna

Schillerjeva ulica
Celje: Stajersko.

Izvršuje v svojo strobo spodajnja dela okusno in po konkurenčnih cenah.

Steckenpferd

lilijno mlečno milo

Najmilejše kožno milo.

Savinski liker

preiskan in preizkušen na ces. kr. poljedeljskem preizkuševališču na Dunaju.

Savinski liker

je pripravljen iz planinskih in gorskih zelišč, ter se priporoča kot krepčilni napoj v zdravstvene namene. Lastnik znamke

VINCENC KVEDER Žalec v Savinski dolini, Stajersko.

13 130—87

Novi lovski zakon

je ravnokar izšel, cena kartoniranemu izvodu K 1.20, po pošti K 1.30. Založila Zvezna trgovina v Celju.

Nova vinska postava

v obliki plakata
dobiva se v

Zvezni trgovini v Celju

Cena 60 vinarjev, po pošti 70 vinarjev. Znesek se pošlje po nakaznici ali v znamkah.